

RŪTOS ŽARSKIENĖS GYVENIMO APRAŠYMAS

Aš, Rūta Žarskienė (Šimonytė), gimiau 1982 m. baigiau M. K. Čiurlionio vidurinę meno mokyklą (dabar – M. K. Čiurlionio menų gimnazija) smuiko specialybę. 1982–1987 studijavau LTSR valstybinėje konservatorijoje (dabar – Lietuvos muzikos ir teatro akademija) smuiko specialybę, o 1989–1992 – etnomuzikologiją. 1989 m. dėsciau liaudišką muzikavimą Kelmės, 1990 ir 1991 m. – Biržų etnomuzikavimo kursuose. 1990 m. kartu su Etnomuzikologijos katedros dėstytoju Romuldu Apanavičiumi ir būreliu studentų dalyvavau Šiaurės šalių etmuzikavimo kursuose Falune (Švedija). 1991 m. stažavausi Helsinkio Jano Sibelijaus vardo muzikos akademijos Liaudies muzikos instrumentų katedroje. 1993 m. diplominio darbo pagrindu paskelbiau studiją „Skudučiai ir jų giminaičiai. Lyginamieji tyrimai“. 1993–1999 m. studijavau LMTA doktorantūroje. Doktorantūros studijų laikotarpiu skaičiau paskaitas rengiamos disertacijos tema LMTA Etnomuzikologijos, VDU Etnologijos ir folkloristikos katedrų studentams. 1999 rugsėjo 17 d. apgyniau disertaciją „Skudučių tipo instrumentai ir jų funkcionavimas Šiaurės rytų Europoje“ (mokslinis vadovas – prof. habil. dr. R. Apanavičius) ir įgyčiau Humanitarinių mokslų daktaro (Menotyra (03 H), muzikologija (H 320) laipsnį. Projektui disertacijos tema parengti mokslinę monografiją Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas 2000 m. paskyrė paramą.

Nuo 1991 m. dirbu Lietuvių literatūros ir tautosakos institute. 2002–2017 m. dirbau LLTI Tautosakos archyvo skyriaus vadovo pareigose, nuo 2017 m. liepos mėn. esu šio skyriaus vyresniąja mokslo darbuotoja. 2001–2008 m. buvau LLTI vykdomos ir Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos dalinai finansuotos programos „Archyvinių garso įrašų išsaugojimas ir leidyba“ vadovė. Vykdamą programą, suskaitmenintos senųjų lietuvių tautosakos garso įrašų – fonografo volelių ir plokštelių kolekcijos. Suskaitmenintų įrašų pagrindu 2003–2007 m. kartu su dr. Auste Nakiene parengti ir publikuoti 5 leidiniai: serija „1935–1942 metų fonografo įrašai“ (Suvalkijos, Aukštaitijos, Žemaitijos, Dzūkijos dainos ir muzika) ir „Lietuvių etnografinės muzikos fonogramos 1908–1942“. 2011 m. prisidėta rengiant Berlyno fonogramų archyve saugomų Eduardo Volterio Lietuvoje 1908–1909 m. įrašytų volelių leidinį ir Suvalkijos regiono tautosakos rinkėjo Jauniaus Vyčiaus užrašytos tautosakos rinktinę. Su folkloro ansambliu „Dijūta“ parengtos koncertinės šių leidinių (išskyrus J. Vyčiaus) pristatymo programos, kurios rodytos Vilniaus knygų mugėje, Biržų krašto muziejuje „Sėla“, festivalyje „Skamba skamba kankliai“, Signatarų namuose ir kt. 2008 m. Lietuvių tautosakos rankraštyno „Lietuvių liaudies muzikos fonogramų kolekcija (1908–1949)“ įtraukta į UNESCO nacionalinį „Pasaulio atminties“ registrą kaip regioninės reikšmės dokumentinio paveldo objektas. 2004–2012 m. vykdyti moksliniai tyrimo ir skaitmeninimo projektai, kuriuos finansavo Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas, Europos komisija, Lietuvos mokslo taryba. 2012 m. baigta skaitmeninti ir paskelbta internete ypač vertinga Lietuvių mokslų draugijos (1907–1940) tautosakos rankraščių kolekcija (prieiga: www.tautosakos-rankrastynas.lt). 2013 m. pabaigoje Lietuvių mokslo draugijos tautosakos rinkiniai (XIX–XX a. I pusė) buvo įtraukti į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ nacionalinį registrą. Sukurta ir virtuali senųjų garso įrašų fonoteka, todėl dabar kiekvienas besidomintis, nepakildamas nuo savo darbo stalo, gali ne tik pavartyti dr. Jono Basanavičiaus, Simono Daukanto ar Gabrielės Petkevičaitės-Bitės rankraščius, bet ir

pasiklausyti E. Volterio, J. Basanavičiaus, Zenono Slaviūno ir kt. 1908–1949 m. įrašytų liaudies dainų, instrumentinės muzikos, sakytinio folkloro pavyzdžių (prieiga: <http://archyvas.llti.lt/irasai/>). Dirbdama archyvo vadove nuolatos rūpinusi tautosakinės medžiagos perėmimu į Lietuvos tautosakos rankraštyną tiek iš asmeninių kolekcijų Lietuvoje, tiek iš užsienio. Svarbiausia iš jų – tarpukaryje Kaune gyvavusio Lietuvos tautosakos archyvo steigėjo ir vadovo, pokaryje emigravusio į JAV, žymaus tautosakininko dr. Jono Balio fondo pargabenimas iš Putnamo (JAV) į Vilnių (2013 m. projektą finansavo LR Kultūros ministerija).

Nuo 1991 m. aktyviai dalyvauju mokslo bendruomenės veikloje: rašau mokslo straipsnius ir kitas publikacijas, rengiu knygas, skaitau pranešimus konferencijose ir seminaruose, viešas paskaitas ir kt. Skačiau pranešimus tarptautinėse mokslo konferencijose Lietuvoje (Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, Klaipėdoje) ir užsienyje (Berlyne, Budapešte, Paszto (Vengrija), Falune (Švedija), Gablize (Austrija), Venecijoje, Jokkmokke (Švedija), Stokholme, Vienoje, Liublianoje, Aberdyne (Škotija), Daugpilyje, Bamberge (Vokietija), Batumyje (Gruzija), Prahoje, Sarajeve (Bosnija Hercegovina), Rygoje, Tartu ir kt.), taip pat kasmetinėse Lietuvos literatūros ir tautosakos instituto tautosakininkų ir kt. mokslinėse konferencijose. Esu paskelbusi studiją „Skudučiai ir jų giminaičiai: lyginamieji tyrimai“ (1993), monografiją „Skudučiavimas Šiaurės rytų Europoje“ (2003), per 40 mokslo straipsnių ir apie 50 kitokių publikacijų įvairiuose mokslo leidiniuose Lietuvoje ir užsienyje, sudariusi tris LLTI periodinio mokslo žurnalo „Tautosakos darbai“ tomus, parengusi tautosakos šaltinių seriją „1935–1941 m. fonografo įrašai“ ir kitų leidinių. Esu tarptautinių mokslo organizacijų: ICTM (Tarptautinė tradicinės muzikos taryba) (nuo 1999 m.) ir ESEM (Europos etnomuzikologijos seminaras) narė (nuo 2002 m.), Nevalstybinio Etnomuzikos instituto mokslinė sekretorė, VDU religijos mokslo periodinio žurnalo „Soter“ redkolegijos narė. Suorganizavau ICTM Liaudies muzikos instrumentų tyrinėjimo grupės XVI tarptautinę konferenciją, kuri įvyko Vilniuje 2006 m. balandžio 6–8 d. Nuolatos recenzuoju straipsnius periodiniams mokslo leidiniams, VDU, LLTI ir LMTA ginamas disertacijas, esu LLTI, LMTA ir VU etnologijos doktorantūros komiteto narė.

Nuo 1984 m. dalyvauju folkloro ansamlių veikloje. 1987–1993 m. vadovavau Vilniaus elektros matavimo technikos gamyklos folkloro ansamliui „Upela“. 1992–1997 m. vadovavau Lietuvos mokslų akademijos folkloro ansamblio „Dijūta“ instrumentinei grupei. Nuo 1998 esu šio ansamblio meno vadovė. Sudariau ir parengiau „Dijūtos“ kompaktinę plokštelę „Unkti rytėlio“ (2000), kartu su režisieriumi Sauliumi Beržiniu sukūrėme muzikinį video filmą „Dijūta“ (2003), dvigubą garso albumą „Dai lakštava lakštuote“ (2017). Su „Dijūta“ parengiau daug teminių, teatralizuotų, eksperimentinių, regioninių, reprezentacinių bei istorinių programų. Ansamblis nuolat koncertuoja Lietuvoje ir užsienyje. 2011 m. „Dijūtai“ suteiktas geriausio miesto folkloro ansamblio ir geriausio vadovo vardas bei „Aukso paukštės“ apdovanojimas.